


Дослідно-експериментальна діяльність в системі методичної роботи ЗНЗ

*Надія Ткачук, завідувач науково-
дослідної лабораторії освітніх інновацій та
координації діяльності РМК (ММК)*



Основні напрями науково-методичної роботи та їх мета

- Удосконалення педагогічної майстерності – забезпечення ліквідації професійних труднощів, адаптація молодих фахівців;
- Підвищення кваліфікації, атестація педагогів – забезпечення умов безперервної освіти педагогів;
- Робота над проблемною темою школи – переведення педагогічної діяльності на якісно новий рівень відповідно до цілей розвитку школи.

- 
-
- У рамках третього напрямку навчально-виховний заклад може здійснювати дослідно-експериментальну роботу (ДЕР).
 - На відміну від роботи педколективу над проблемною темою, коли має місце впровадження в практику роботи школи перспективного педагогічного досвіду, ДЕР спрямована на пошук нових способів рішення педагогічної проблеми.



Сутність дослідно- експериментальної роботи в ЗНЗ

- **ДЕР** – метод пізнання, що обумовлює в природних і керованих умовах вивчення педагогічного явища, пошук нових способів рішення педагогічної проблеми на системному, локальному та модульному рівнях.
- Її **мета** – забезпечити перехід діяльності школи, її структурних компонентів на якісно новий рівень відповідно до цілей особистісного розвитку, соціальних вимог.



Етапи ДЕР

- Підготовчий
- Діагностико-концептуальний
(пошуково-теоретичний, організаційно-технічний, етап попередньої апробації)
- Формувальний
- Узагальнення та впровадження результатів ДЕР



Підготовчий

- **Завдання:** теоретичне обґрунтування і нормативне оформлення ДЕР.
- **Зміст:** визначення проблеми, теми дослідження; вивчення можливостей і діагностика готовності до ДЕР, теоретичне осмислення проблеми тощо
- **Результат:** наявність документів, наказ, позитивне ставлення учасників ДЕР до майбутньої діяльності.



Пошуково-теоретичний

- **Завдання:** науково-теоретичне освоєння проблеми.
- **Зміст:** конкретизація гіпотези, розробка моделі, науково-теоретична підготовка педагогів, розробка методичних матеріалів, критеріїв і показників, інструментарію відстеження ходу ДЕР.
- **Результат:** оволодіння педагогами понятійним апаратом, уявлення про технологію ДЕР, наявність програм моніторингу, критеріїв, показників відстеження результатів ДЕР



Організаційно-технічний

- **Завдання:** ресурсне забезпечення реалізації програми ДЕР.
- **Зміст:** створення творчих груп, розподіл управлінських рішень, визначення змісту і форм співробітництва з наук. кер., добір діагностичних матеріалів, проведення вихідних констатуючих зрізів, їх аналіз.
- **Результат:** відповідність перспективного й оперативного планування, теоретична готовність педагогів з проблеми, виявлення протиріч діяльності навчального закладу на основі аналізу даних констатувального експерименту.



Етап попередньої апробації

- **Завдання:** оцінювання ефективності обраних шляхів і засобів вирішення проблеми ДЕР у ході попереднього експериментування.
- **Зміст:** створення робочих груп (окремих педагогів) з апробації авторських програм, інноваційних технологій і методик, проміжні моніторингові дослідження, уточнення способи вирішення проблем.
- **Результат:** дані попереднього експерименту, корекція програм, методів і засобів вирішення проблем.



Формувальний етап

- **Завдання:** впровадження в практику роботи закладу нового змісту освіти, організацію навчально-виховного процесу, педагогічних технологій, методик, системи заходів щодо вдосконалення окремих аспектів педагогічної діяльності.
- **Зміст:** впровадження інновацій, що супроводжується створенням відповідних умов: програмного, методичного, матеріально-технічного забезпечення; відстеження процесу впровадження інновацій.
- **Результат:** матеріали програмного, науково-методичного забезпечення ДЕР, узагальнення проміжних результатів.



Етап узагальнення та впровадження результатів ДЕР

- **Завдання:** якісний та кількісний аналіз результатів експерименту; поширення нового досвіду.
- **Зміст:** аналіз результатів дослідження, співвіднесення з поставленими цілями, виявлення протиріч; аналіз енергозатрат, оцінка ефективності прийнятих управлінських рішень; коригування гіпотези, оформлення й опис ходу і результатів, поширення досвіду
- **Результат:** узагальнення і поширення досвіду роботи: написання звіту, рекомендацій щодо впровадження в практику педагогічної діяльності інноваційного підходу, публікації, науково-практичні конференції, семінари.




Критерії та показники оцінки ДЕР

- **I. Критерії та показники результату**
- 1) Якість освіти школярів (динаміка якості навчання, мотивація навчальної діяльності, досягнення учнів у різних видах творчої діяльності; система ціннісних орієнтацій учнів, наявність уявлень про способи самореалізації в основних сферах життєдіяльності (відповідно до моделі випускника), задоволеність відносин з учителями.
- 2) Загальний рівень здоров'я учнів
- 3) Рейтинг освітньої установи в соціумі (різноманітність освітніх програм, їхня відповідність потребам учнів і їхніх батьків; оцінка якості освіти батьками, іншими соціальними замовниками тощо)



II. Критерії та показники функціонування

1. Динаміка соціально-психологічних характеристик колективу (задоволеність педагогів особистісними і професійними сторонами життя, соціально-психологічний клімат, організаційна культура колективу, цільова і ціннісна єдність педагогів школи).
2. Ефективність педагогічної діяльності відповідно до цілей ДЕР (якість викладання предмета, доцільність та результативність застосування педагогічних інновацій; диференціація навчальних планів і програм, технологій навчання і виховання залежно від потреб розвитку учнів)
3. Результативність науково-методичної роботи з проблеми (динаміка професійних досягнень педагогів, форми, зміст, результативність участі педагогів у ДЕР, задоволеність педагогів можливостями професійного росту, підвищення педагогічної майстерності)



III. Критерії і показники ефективності управління

- 1) Доцільність і нормативність діяльності (актуальність, системність здійснення керівниками поетапної діяльності у рамках реалізації програми ДЕР; відповідність перспективного й оперативного планування діяльності освітнього закладу програмі; нормативно-правова основа ДЕР).
- 2) Ресурсне забезпечення ДЕР (стан і динаміка кадрового складу, система морального і матеріального стимулювання творчих ініціатив; інформаційне, фінансове, матеріально-технічне забезпечення відповідно до цілей ДЕР).
- 3) Дієвість органів управління (колектив органів управління, діяльність тимчасових творчих колективів, творчих груп вчителів у рамках реалізації ДЕР, органів учнівського самоврядування).